

Ngày 19-3-1975: Tt Thiệu Họp Bàn Kế Hoạch Giữ Đà Nẵng

* Cuộc họp mật ngày 19 tháng 3/1975 bàn về số phận 5 tỉnh miền Trung thuộc Quân khu 1.

Sau 2 cuộc họp mật của Hội đồng An ninh Quốc gia tại Dinh Độc Lập vào các ngày 11 và 13 tháng 3/1975, vào ngày 19 tháng 3/1975, Tổng thống VNCH Nguyễn Văn Thiệu lại mở cuộc họp đặc biệt để duyệt xét tình hình Quân khu 1. Cuộc họp bắt đầu 11 giờ, ngoài các nhân vật đã tham dự hai cuộc họp trước (Tổng thống Thiệu, Thủ tướng Khiêm, Đại tướng Cao Văn Viên, Trung tướng Đặng Văn Quang), còn có Phó Tổng thống Trần Văn Hương tham dự. Trung tướng Ngô Quang Trưởng, Tư lệnh Quân đoàn 1/Quân khu 1, cũng được gọi về Sài Gòn để dự cuộc họp này.

Theo lệnh của Tổng thống được chuyển đến Tư lệnh Quân đoàn 1 trước đó, Tướng Trưởng trình bày về kế hoạch rút quân của Quân khu 1 tập trung về Đà Nẵng để bảo vệ thành phố trọng yếu này. Theo ghi nhận của Tướng Viên, kế hoạch của Tướng Trưởng rất chu đáo và được tiến hành theo hai phương cách: phương cách thứ nhất sử dụng Quốc lộ 1. Theo đó thì có lực lượng VNCH từ Huế và từ Chu Lai cùng một lúc rút về Đà Nẵng. Phương cách thứ hai: nếu địch cắt Quốc lộ 1 thì sẽ rút quân về tập trung tại ba nơi khác nhau: Huế, Đà Nẵng, Chu Lai. Tuy nhiên Huế và Chu Lai chỉ là nơi tập trung tạm thời để sau đó các đơn vị được hải vận về Đà Nẵng, kết thúc cuộc bố trí giữ Đà Nẵng. Như vậy, Đà Nẵng sẽ trở thành ốc đảo trong lòng địch để cố thủ bằng 4 sư đoàn (Sư đoàn 1, 2, 3 Bộ binh, Sư đoàn Thủy quân Lục chiến) và 4 liên đoàn Biệt động quân.

Sáu giờ chiều ngày 19 tháng Ba, Trung tướng Trưởng trở lại Đà Nẵng. Khi phi cơ ông vừa hạ cánh, thì ông nhận được báo cáo khẩn cấp của Trung tướng Lâm Quang Thi, Tư lệnh phó Quân đoàn 1, gọi từ bộ Tư lệnh Tiền phương Quân đoàn 1 ở Huế vào. Tướng Thi báo rằng đại bác 130 ly của địch đang nã vào bản doanh của ông và CQ đang tung đợt tấn công quy mô lớn bằng xe tăng để tìm cách vượt qua vòng đai phòng thủ của lực lượng VNCH tại sông Thạch Hãn.

* Đại tướng Cao Văn Viên phân tích các quyết định của Tổng thống Nguyễn Văn Thiệu về vận mệnh VNCH

Trước khi đưa ra những quyết định trong cuộc họp ngày 19 tháng 3/1975, Tổng thống Nguyễn Văn Thiệu đã 2 lần họp mật với Hội đồng An ninh Quốc gia để duyệt xét về tình hình tại Cao nguyên và miền Trung.

Sau đây là những ghi nhận và phân tích của Đại tướng Cao Văn Viên, Tổng tham mưu trưởng Quân lực VNCH về những cuộc họp này.

Theo lời của Đại tướng Viên, một ngày sau khi Cộng quân tổng tấn công vào Ban Mê Thuột, sáng ngày 11 tháng Ba, 1975, Tổng thống Nguyễn Văn Thiệu đã mời Thủ tướng kiêm Tổng trưởng Quốc Phòng Trần Thiện Khiêm, Đại tướng Tổng tham mưu trưởng QL.VNCH Cao Văn Viên, Trung tướng Đặng Văn Quang, Phụ tá An ninh của Tổng thống, đến dinh Độc Lập để ăn sáng và họp. Sau khi ăn và uống cà phê xong, các nhân viên phục dịch đi hết, Tổng thống đã lấy ra một tấm bản đồ có tỷ lệ nhỏ của Việt Nam Cộng Hòa và bắt đầu nói đến tình hình quân sự ở mỗi nơi. Sau đó, Tổng thống nói thật rằng "tính ra thực lực của chúng ta thì không thể nào giữ hết nổi lãnh thổ như ý chúng ta được. Vì vậy chúng ta cần phối trí lực lượng lại để phòng thủ những nơi nào đông dân cư mà thôi và tăng cường bảo vệ những nơi nào hiểm yếu."

Nhắc lại quyết định của Tổng thống Nguyễn Văn Thiệu, Đại tướng Viên đã ghi lại trong hồi ký như sau: "Kết luận này làm chúng tôi ngạc nhiên vì nói như vậy tức là ông đã cân nhắc rất kỹ lưỡng. Dường như ông chưa muốn công bố quyết định này nên tỏ ý rằng chỉ cho ba chúng tôi tham dự bữa ăn sáng này biết trước. Tổng thống Thiệu đã vạch ra một bản đồ ghi những vị trí quan trọng. Đa số các vị trí này đều nằm quanh Quân khu 3 và 4 cùng với hải phận của hai quân khu này. Chỉ một vài nơi quan trọng mà hiện lúc ấy đang bị Cộng sản chiếm và như vậy Quân đội VNCH phải ra sức tái chiếm lấy bằng mọi giá. Sau cùng, lãnh thổ mà Quân đội VNCH sẽ giữ gồm những nơi vừa lúa, đồn điền cao su, khu kỹ nghệ, v.v. Chính phủ cần giữ những nơi trù phú và đông dân đó. Thêm nữa, ngoài thêm lục địa vừa mới khám phá có dầu, và chính phủ xem đó là những vùng yết hầu bất khả xâm phạm, nơi cần giữ vững nhất là Sài Gòn, các tỉnh phụ cận và vùng châu thổ sông Cửu Long."

Tổng thống Thiệu đã nói nhiều về kế hoạch tái phối trí vùng địa lý chánh trị, nhưng khi đề cập đến Quân khu 1 và Quân khu 2 thì Tổng thống không còn vẻ khẳng khái. Còn Cao nguyên Trung phần thì Tổng thống vừa nói, vừa dùng tay chỉ vào khu vực Ban Mê Thuột, quan niệm rằng đó là nơi quan trọng hơn Pleiku và Kontum gộp lại vì vị trí kinh tế và dân số. Những tỉnh dọc duyên hải Quân khu 2 cũng quan trọng không kém vì các tỉnh này có thêm lục địa nhiều tiềm năng khai thác. Còn đối với Quân khu 1 thì ông chủ trương giữ vững những gì giữ được. Tại đây, Tổng thống phác họa một kế hoạch nhiều giai đoạn đánh dấu bằng đường ranh cắt bỏ dần để rút xuống phía Nam. Tổng thống nói: "Nếu chúng ta đủ sức, thì sẽ giữ đến Huế hay Đà Nẵng. Nếu không thì rút về và giữ từ Chu Lai hoặc từ Tuy Hòa trở vào." Tổng thống nhấn mạnh: "Làm như vậy chúng ta mới tái phối trí được khả năng mình, giữ vững được các yếu điểm của lãnh thổ một cách hữu hiệu và mới có cơ may phát triển

đất nước giàu mạnh được." Cứ như vậy, Tổng thống Thiệu nói hết ý định của mình, và cũng kể như quyết định quan trọng. Thế nhưng dụng ý của toàn bộ kế hoạch thì chưa rõ, nhưng chắc chắn sẽ tạo ra nhiều vấn đề, nhất là về phương diện quân sự.

Với tư cách một Tổng Tham mưu trưởng, Đại tướng Viên cảm thấy có bổn phận phải lên tiếng. Sau đây là ý kiến của Đại tướng Viên: "Tôi (Đại tướng Viên) nói rằng khi tái phối trí thì quả thật có hiệu quả phòng thủ tuy hệ quả của nó không thể tránh khỏi, và tôi cũng đã từng nghĩ đến tình trạng này từ lâu. Tuy nhiên tôi chưa nói ra vì chưa phải lúc. Trước hết, tái phối trí là trái với chủ trương duy trì chính sách Quốc gia, và thứ hai tôi đưa ra đề nghị đó thì có thể bị nghĩ là có óc chủ bại. Duy có điều tôi nhấn mệnh đến một sự tái phối trí lúc này đã quá trễ và không chắc thành công được. Ngoài ra tôi không cho rằng quyết định này của Tổng thống sẽ loại trừ được bất cứ chỉ trích không có lợi nào. Dù sao, với tư cách Tổng tư lệnh Quân đội, Tổng thống có toàn quyền và trách nhiệm để đưa ra mọi quyết định ứng phó với cuộc chiến. Chắc ông đã nắm vững những gì ông đang làm chứ."

Nhận xét về quyết định của Tổng thống Nguyễn Văn Thiệu, Đại tướng Viên phân tích: "Cho dù quyết định này có đi sai chính sách Quốc gia hiện hành đến cách mấy, bản thân quyết định đó vẫn hợp lý mà một nhà lãnh đạo có thể làm được. Đã hai năm kể từ ngày Hiệp định Ba Lê được ký kết, tình hình cứ suy sụp đến mức báo động. Chỉ có thể phê bình Tổng thống là ở điểm tại sao ông đợi lâu đến như vậy mới đưa ra quyết định. Trong cuộc họp, ông không hề giải thích hay có hướng dẫn nào về những bước cần thiết khi ông quyết định như vậy. Dường như quyết định do thực tế bên ngoài đưa tới."

Cũng theo lời Đại tướng Viên, sau khi Ban Mê Thuật thất thủ, ngày 13 tháng 3/1975, Tổng thống VNCH Nguyễn Văn Thiệu đã chủ tọa một cuộc họp tại Dinh Độc Lập để duyệt xét kế hoạch tái phối trí lực lượng tại Quân khu 1. Trung tướng Ngô Quang Trưởng, Tư lệnh Quân đoàn 1 & Quân khu 1, được gọi về Sài Gòn để tham dự cuộc họp này. Trong buổi họp, Tổng thống Nguyễn Văn Thiệu phân tích tình hình chung của đất nước, nêu ra những khó khăn mà chính phủ đang gặp phải khi thiếu nguồn quân viện. Tổng thống không hy vọng Không quân Hoa Kỳ sẽ can thiệp trong trường hợp Việt Nam Cộng Hòa bị tổng tấn công. Tổng thống nhấn mệnh rằng trước tình hình như vậy thì chỉ còn một cách duy nhất là thay đổi chiến lược để giữ vững những nơi hiểm yếu có nhiều tài nguyên quốc gia. Tại Quân khu 1, khu vực trú phú cần phải giữ là Đà Nẵng. Chi tiết mà Đại tướng Viên nêu ra khác với lời kể của Trung tướng Trưởng với báo chí (sau 1975) như sau: trong cuộc họp ngày 13/3/1975, Tổng thống Thiệu ra lệnh cho Tướng Trưởng rút toàn bộ

Quân đoàn 1 khởi Quân khu 1 và rút về Phú Yên, VNCH thu gọn từ Phú Yên đến Hà Tiên.

Đại tướng Viên cho biết: sau khi nhận chỉ thị của Tổng thống, Trung tướng Trưởng trở về Đà Nẵng ngay trong ngày. Suốt trong 6 ngày tiếp theo, dù tình hình Quân khu 1 trở nên rất đáng ngại, thế nhưng Trung tướng Trưởng vẫn muốn giữ Huế và một số vị trí trọng yếu tại Quân khu 1. Sau khi suy nghĩ và phân tích tình hình, Tướng Trưởng đã gọi điện thoại theo đường dây đặc biệt trình bày ý kiến với Đại tướng Viên nhờ xin với Tổng thống cho ông được tận dụng mọi cách để giữ Huế và Vùng 1. Cuối cùng Tổng Thống chấp thuận. Được sự đồng ý của Tổng thống, Trung tướng Trưởng bay ra Huế họp với Trung tướng Lâm Quang Thi, Tư lệnh Tiền phương Quân đoàn, về kế hoạch phòng thủ Huế. Tướng Trưởng ra lệnh phải giữ Huế thật vững. Thế nhưng chiều hôm đó, khi trở lại Đà Nẵng, Tướng Trưởng nhận được mật lệnh do Đại tướng Viên ký thừa lệnh Tổng thống là phải bỏ Huế.